

**Plan van aanpak
Gezond en Actief Leven Akkoord 2024 - 2026**

Inhoud

Inleiding.....	3
1. De gemeente Goirle in cijfers	5
2. Beleidsmatige uitgangspositie	6
3. Wat doen we al?.....	7
4. Aanpak GALA.....	9
A. Spoor Jong (-9 maanden tot 12 jaar).....	10
B. Spoor Jeugd (12 – 27 jaar).....	14
C. Spoor Volwassen (27 – 67 jaar)	18
D. Spoor Senior (67+)	22
E. Combinatiefunctionarissen	25
F. Ondersteunende onderdelen: Versterking kennis- en adviesfunctie GGD en Coördinatiekosten regionale aanpak preventie.....	26
5. Tijdpad.....	26
6. Voortgang en monitoring	28
7. Samenhang en synergie	29
8. Verbinding onderdelen Brede SPUK en doelen GALA en sportakkoord II.....	30
9. Toestemming gebruik informatie.....	31
10. Ondertekening	31
Bijlage 1.....	32

Inleiding

Het ministerie van VWS bundelt per 2023 een aantal uitkeringen voor gemeenten gericht op het stimuleren van gezondheid, sport en bewegen, cultuurparticipatie en het versterken van de sociale basis in één specifieke uitkering (SPUK). Deze uitkering hangt samen met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) waarin het rijk, gemeenten en verzekeraars afspraken maken over hoe preventief gezondheidsbeleid kan worden versterkt en duurzaam kan worden geborgd.

In onze gemeente werken we al langer aan de thema's van het GALA. Zo richt de beleidsvisie Goirle GLANST zich op het vergroten van de zelfredzaamheid, het versterken van de kracht van de samenleving én van de maatschappelijke participatie. Dat doen we door ons onder andere te richten op bewegen, sociale binding, cultuur, gezond ouder worden en mentaal welbevinden. Het GALA stelt ons in staat om hier extra impuls aan te geven en daar waar nodig aan te vullen.

In dit plan van aanpak beschrijven we de huidige situatie in Goirle en Riel. Wat zien we als we kijken naar onze inwoners en huidige ontwikkelingen? Waar zien we kansen om aan te vullen op de al bestaande inzet en welke stappen gaan we daarvoor zetten? In Goirle en Riel kennen we buurten en wijken, maar gezien de schaalgrootte kiezen we ervoor om de problematiek niet op wijkniveau te benaderen maar aan te vliegen vanuit de doelgroep zelf. Daarbij werken we onze aanpak uit in vier sporen: vier leeftijdscategorieën waarbinnen we integraal naar de problematieken kijken om zo goed mogelijk de aanpak, inzet en het netwerk met elkaar te verbinden. Deze vier leeftijdscategorieën zijn onderverdeeld in de volgende sporen:

- Jong: – 9 maanden tot 12 jaar;
- Jeugd: 12 jaar tot 27 jaar;
- Volwassen: 27 jaar tot 65 jaar;
- Senior: de 65+ -ers.

De inzet van de Brede Regeling Combinatiefunctionaris richt zich momenteel voornamelijk op spoor Jong. De komende jaren gaan we deze inzet doorontwikkelen, waar we die ook meer gaan verbinden met de andere sporen. Daarom wordt er in een aparte paragraaf (E) stilgestaan bij de inzet van de combinatiefunctionarissen.

Ook de versterking en adviesfunctie van de GGD en de coördinatiekosten regionale aanpak preventie worden separaat toegelicht.

Hiermee komen we tot een aanpak waarin we werkelijk bijdragen aan 'een gezonde generatie in 2040'. De eerste stappen van de implementatie van onze GALA-aanpak starten we al in 2023. Het plan zelf is gericht op de jaren 2024 - 2026.

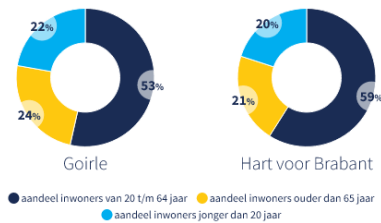
Dit plan van aanpak is tot stand gekomen dankzij een interactief proces. Als startpunt hebben we een inwonersavond georganiseerd waarbij alle inwoners van de gemeente Goirle, vrijwilligers en professionals uitgenodigd zijn om met ons mee te praten. Wat gaat er goed en moeten we zeker behouden? En wat zou er anders moeten of waar is extra behoefte aan? Op deze bijeenkomst is veel informatie opgehaald en ook zijn er onderling nieuwe contacten ontstaan. De opbrengst van deze avond hebben we per spoor uitgewerkt in het plan van aanpak. Enkele aanwezigen van de inwonersavond en samenwerkingspartners hebben op deze plannen meegelezen. Ook de feedback van de GGD en het Dorpsteam op het concept

plan is verwerkt in de laatste versie. Hiermee zijn wij van mening dat we tot een integraal en gedragen plan zijn gekomen. De komende jaren blijven wij samenwerken met onze partners en inwoners voor een goede uitvoering en doorontwikkeling van het GALA.

1. De gemeente Goirle in cijfers

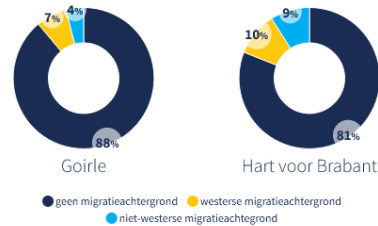
Cijfers van de juiste indicatoren en data geven een goed beeld van onze populatie én van onze uitdagingen met het oog op het streven naar een gezonde generatie in Goirle. Onze gemeente heeft in haar dorpen Goirle en Riel zo'n 24.000 inwoners. Een eerste brede blik op basis van de gegevens van het CBS en de GGD laat het volgende zien over de samenstelling en kenmerken van onze inwoners:

Inwoners naar leeftijd

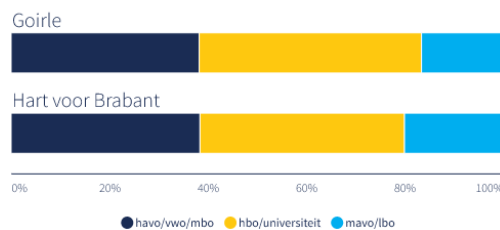
CBS | 2023

Inwoners naar etniciteit (20+ jaar)

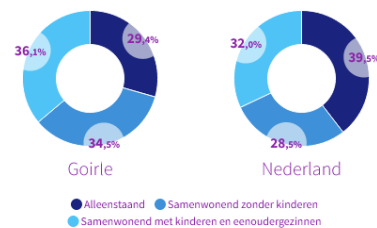
CBS | 2022

Inwoners naar opleiding (18-64 jaar)

GGD | 2022

Huishoudsamenstelling

CBS | 2023

- De demografische druk in Goirle is met 86,9% hoog¹. We zien een dubbele vergrijzing in Goirle. De prognose is dat deze ontwikkeling zich voortzet.
- De prognose is dat het aandeel dat jonger is dan 20 jaar (22%) de komende jaren ongeveer gelijk blijft.
- Van onze inwoners is 24,3% ouder dan 65 jaar, dat is ruim hoger dan het landelijke percentage van 20,2. 19,2% van onze inwoners is 65 tot 80 jaar oud. 5,2% is ouder dan 80 jaar². Landelijk was dat in 2022 4,9%. De verwachting is dat deze ontwikkeling zich richting 2040 in onze regio fors doorzet tot een ruim 8%.
- In 2021 is 8,8% van de huishoudens aangewezen op een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Het percentage huishoudens dat moet rondkomen van een inkomen rond of onder het sociaal minimum is in datzelfde jaar 3,8%³.
- In 2022 is het percentage huishoudens met bijstand in Goirle 2,7%⁴. Landelijk is dat dan 4,8%⁵.
- De indicator voor de sociaaleconomische status (gebaseerd op financiële welvaart, opleidingsniveau en recent arbeidsverleden van huishoudens) is de SES-WOA totaalscore. Voor Goirle was die in 2021 +0,195. Het landelijke gemiddelde is 0 waarbij

¹ <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/demografie>

² <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/ouderen>

³ <https://brabantscan.nl/iive>

⁴ In 2023 heeft Goirle 10.391 huishoudens. 2,7% daarvan is 280 huishoudens met een uitkering. Navraag bij W&I leert dat we per augustus '23 309 uitkeringsdossiers (huishoudens in de bijstand) hebben.

⁵ <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/werk-en-inkomen>

de waarden variëren tussen -1 en +1. Bij een hogere score zijn de inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk.

In de bijlage is het tabellenboek GALA van de GGD opgenomen met de relevante cijfers van de gemeente Goirle over de GALA-onderwerpen.

2. Beleidsmatige uitgangspositie

Eind 2021 is de [Omgevingsvisie](#) van de gemeente Goirle door de gemeenteraad vastgesteld. De Omgevingsvisie is de visie op de Gôolse en Rielse leefomgeving. Dat is de ruimte waarin we wonen, werken, elkaar ontmoeten en recreëren. De drie centrale waarden uit de omgevingsvisie zijn: Prachtlandschap, Goed Toeven en Doenerig Dorp.

Parallel aan de omgevingsvisie is eind 2021 de beleidsvisie voor het sociaal domein, [Goirle GLANST](#) (2022-2026), vastgesteld door de gemeenteraad. De nieuwe beleidsvisie sociaal domein is gelinkt aan Omgevingsvisie Gemeente Goirle. Op deze manier zorgen we voor een betere verbinding tussen het sociaal domein en het ruimtelijk domein en verbinden we de gezondheidskennis binnen het sociale domein aan de plannen binnen de fysieke leefomgeving. Immers, een goede fysieke omgeving van inwoners is essentieel voor de gezondheid van onze inwoners, en andersom. De visie Goirle GLANST sluit aan op de twee centrale waarden 'Doenerig dorp' en 'Goed toeven' uit de Omgevingsvisie. Voor het sociaal domein vertalen we deze waarden naar een gemeente waar jeugd gezond en veilig opgroeit en volwassenen fysiek en mentaal gezond ouder worden in een gezonde en veilige leefomgeving met toegankelijke voorzieningen in een toegankelijke openbare ruimte. Dat doen we met:

de leidende kernwaarden van onze visie Goirle GLANST:

Gezondheid is van ons allemaal
Laat de regie bij onze inwoners
Alleen doen wat écht nodig is
Niet genezen, maar voorkomen
Samen kom je verder
Toekomstgericht

onze drie ontwikkellijnen van de visie Goirle GLANST:

- positieve gezondheid
- normaliseren
- focus op preventie

én onze acht speerpunten van onze visie Goirle GLANST:

- tegengaan van eenzaamheid
- behoud van een gezonde en krachtige jeugd
- investeren in gezond ouder worden
- erkennen en ondersteunen van (jonge) mantelzorgers
- mogelijk maken van financiële zelfredzaamheid en arbeidsparticipatie
- verbinden wonen en zorg
- inzetten op inclusiviteit en gelijke kansen voor inwoners

- stimuleren sport, bewegen en cultuur

Ook het stimuleren van kunst en cultuur is onderdeel van onze preventieve aanpak binnen het sociaal domein. De [Cultuurnota](#) van de gemeente Goirle is als addendum aan deze beleidsvisie Goirle GLANST toegevoegd.

Door te werken aan normaliseren en positieve gezondheid vergroten we de kennis en de bewustwording van onze inwoners. Meer begrip van welke keuzes bijdragen aan de gezondheid, is de start van verandering in leefstijl. We nemen dit als aandachtspunt mee in de plannen die we ontwikkelen.

Hiermee hebben wij beleidsmatig een stevige basis om voort te borduren op onze plannen binnen het GALA. Daar waar in de toekomst aanvullend beleid bijdraagt aan het behalen van onze ambitie en doelen, zullen we daar voor zorgen. Hiermee hebben we ook oog voor de integrale benadering vanuit de vier pijlers voor een complete aanpak, te weten educatie; signalering en ondersteuning; omgeving; en regelgeving en handhaving⁶.

3. Wat doen we al?

Met de [Uitvoeringsagenda Sociaal Domein 2022-2026](#) hebben we reeds een start gemaakt om de ontwikkellijnen uit te rollen en in te zetten op onze speerpunten.

Met de [Beleidsregels voor subsidieverstrekking Sociaal Domein gemeente Goirle 2023-2026](#) zetten we in op het versterken van onze sociale basis en het ontplooiën van nieuwe activiteiten gericht op onze speerpunten en ontwikkellijnen uit de visie Goirle GLANST.

In 2021 heeft gemeente Goirle een [inkooptraject](#) doorlopen voor de algemene voorzieningen. Het programma van eisen is gebaseerd op de doelen en ontwikkellijnen van de visie Goirle GLANST. Per 2022 is Dorpsteam Goirle gelanceerd. Het Dorpsteam werkt volgens de principes van Positieve gezondheid, normaliseren en preventief werken. Het Dorpsteam heeft de opdracht om het voorliggend veld vorm te geven in aansluiting op dat wat nodig is voor onze inwoners. Zij sluiten aan bij de belangrijkste ontwikkelingen. De professionals van het Dorpsteam verbinden en zijn makkelijk toegankelijk voor andere professionals en inwoners. Zo draagt zij bij aan een gezonde stabiele sociale basis binnen onze gemeente. Ze zetten zich onder andere in voor het tegengaan van eenzaamheid, de ondersteuning van mantelzorgers, en stimuleren ze de mentale gezondheid van onze inwoners.

Vanuit de regio Hart van Brabant zetten we gezamenlijk, dus ook met partners, in op gezondheid. Hoe we dit doen, is vastgelegd in de regionale nota publieke gezondheid. Deze nota gaat uit van 4 pijlers: gezonde start, gezonde geest, gezonde leefstijl en gezonde omgeving. Per 2024 wordt dit aangevuld met een vijfde pijler: gezond ouder worden. De nieuwe versie van de regionale nota publieke gezondheid wordt in december vastgesteld in de gemeenten van de regio Hart van Brabant. Dit biedt een mooie basis voor de verdere (door)vertaling en uitvoering van het GALA en Integraal Zorgakkoord (IZA).

Aanvullend gezondheidsbeleid voeren we uit op basis van het [lokaal preventieakkoord](#)⁷. Goirle heeft in de doorvertaling van het nationale preventieakkoord gekozen voor een lokaal preventieakkoord waarbij de koppeling is gemaakt met het sportakkoord-I. Preventie wordt

⁶ <https://www.loketgezondleven.nl/aanpak-gezonde-gemeente/pijlers>

⁷ Het Lokaal preventieakkoord Goirle is niet gepubliceerd. Het document is op te vragen bij de gemeente Goirle.

daarbij als een paraplu en verbinding gezien. Specifiek vanuit preventie wordt ingezet op de doelgroep jeugd 14-21 jaar. De gemeente Goirle heeft ervoor gekozen om binnen het Lokaal Preventieakkoord (2021-2023) extra in te zetten op de thema's verantwoord alcoholgebruik, tabakspreventie, drugspreventie en de aanpak van verslavingsgevoeligheid, primair gericht op de jongeren (14-21 jaar). Jaarlijks geven gemeente en samenwerkingspartners vorm aan het jaarlijkse uitvoeringsplan lokaal preventieakkoord. Verbinding wordt hierbij gezocht met jongeren, (sport)verenigingen, scholen en andere belanghebbenden.

In 2022 heeft de gemeente Goirle samen met de kinderopvangorganisatie en onderwijs inhoud gegeven aan de [Lokale Educatie Agenda, Goed toeven voor alle kinderen](#), voor 2023 en verder. In deze Lokale Educatieve Agenda (LEA) staat beschreven hoe we het onderwijsbeleid in Goirle en Riel vorm en inhoud geven. De ambitie is het realiseren van optimale ontwikkelkansen voor alle kinderen en de gedeelde verantwoordelijkheid die we hierin hebben met betrokken partners. Ook de LEA sluit aan bij onze visie Goirle GLANST.

Als uitgangspunten hanteert de LEA:

- we doen wat écht nodig is;
- elk mens is gelijkwaardig, maar we durven het verschil te maken tussen mensen om ons beleid zo efficiënt en effectief mogelijk te maken;
- we willen de zelfredzaamheid vergroten, de maatschappelijke participatie bevorderen en de kracht van de samenleving versterken.

Samen met onze partners werken we aan de volgende doelen en resultaten:

- een goede doorgaande lijn van het jonge kind naar de basisschool;
- een goede doorgaande lijn van basisschool naar het voortgezet onderwijs;
- ondersteuning structuur kindcentra en dan specifiek gericht op een goede doorgaande lijn en de juiste ondersteuning waar nodig;
- versterken ouderbetrokkenheid;
- onderwijsachterstanden/leesbevordering;
- samenwerking met de partners.

Het minimabeleid, [Meedoen makkelijker maken 2020-2023](#), zet de instrumenten uiteen die de gemeente Goirle kent op het gebied van minimabeleid en op het gebied van ondersteuning bij (het vinden van) werk, in het bijzonder uiteraard voor de personen die dat zelf niet kunnen.

Het kader voor de doelen op thema's werk en inkomen zijn:

- armoede voorkomen en verminderen;
- sociaal isolement doorbreken;
- voorkomen en wegnemen van drempels die participatie belemmeren;
- vergroten van financiële zelfredzaamheid;
- vroegtijdige signalering van problemen.

Met onder andere dit minimabeleid geven we invulling aan onze [inclusie agenda](#).

Onze regio Hart van Brabant stelt een [regionale woonzorgvisie](#) op. Gemeente Goirle vertaalt dit naar een lokale woonzorgvisie. De lokale woonzorgvisie geeft invulling aan ons speerpunt "Verbinden wonen en zorg" van de visie Goirle GLANST. In de lokale woonzorgvisie wordt ingezoomd op wat er op ons afkomt. In de lokale Woonzorgvisie Goirle staan de thema's rondom wonen én wonen met zorg centraal. Op basis hiervan stellen we in 2024 een uitvoeringsagenda op.

In navolging van [sportakkoord I, Lekker gezond in Goirle](#), is ook het [Lokaal Sportakkoord 'lekker Gezond in Goirle-Herijking 2023](#) goedgekeurd. Het sportakkoord II richt zich in hoofdlijnen op drie aspecten: het 'fundament op orde', het 'vergroten van het bereik' en de 'maatschappelijke waarde van (top)sport'. De hoofdambities in dit sportakkoord zijn:

- investeren in een sterker fundament;
- een groter bereik/ betrekken lokale partners;
- meer (zichtbare) betekenis.

Met deze hoofdambities sluit het sportakkoord aan bij de kernwaarden en ontwikkellijnen uit de visie Goirle GLANST.

Op grond van onze [verordening Maatschappelijke Ondersteuning](#), [verordening jeugdhulp](#) en de [Verzamelverordening Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz](#) organiseren we – met onze gecontracteerde zorgaanbieders - als gemeente ondersteuning aan inwoners o.a. vanuit de Participatiewet, Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning.

Gemeente Goirle heeft aandacht voor een gezonde fysieke en sociale buitenruimte. Dat doen we door oog te hebben voor een groene, veilige en beweegvriendelijke omgeving. Ook zetten we vol in op de energietransitie waarmee we bijdragen aan een verbetering van de luchtkwaliteit. Op dit moment onderzoeken we deelname aan het Schone Lucht Akkoord (SLA). In regionaal verband voeren we ambtelijk een verkenning en voorbereiding uit over toetreding aan het SLA. We hebben in de regio dezelfde bronnen die de luchtkwaliteit beïnvloeden zoals houtstook, agrarische bedrijven, mobiliteit en mobiele werktuigen. Samenwerking is daardoor veel effectiever dan een aparte lokale aanpak. Ook in bewustwordingsprojecten kan worden samengewerkt.

Ook de organisatie Gemeente Goirle zet zich in voor gezonde medewerkers. We stimuleren en investeren in hun vitaliteit en gezondheid. De focus ligt daarbij op (het verbeteren van) de fysieke en mentale fitheid. Dat doen we door in te zetten op bijscholing, cursussen en leren op de werkvloer. Zo streven we naar een hoge mate van bevlogenheid en werkgeeluk bij de medewerkers, en dragen we eraan bij dat medewerkers over de gewenste vaardigheden voor duurzame inzetbaarheid beschikken. Voorbeelden hiervan zijn:

- het organiseren van vitaliteitsweken met webinars en workshops op thema's van fysieke en mentale fitheid;
- het stimuleren van het gebruik van de fiets met een puntenspaarsysteem;
- in het Resultaat- en Ontwikkelgesprek tussen medewerker en leidinggevende is er aandacht voor vitaliteit;
- indien nodig wordt maatwerk geboden om duurzame inzetbaarheid te bevorderen (zoals coaching en opleiding);
- de mogelijkheid om ook thuis een veilige en gezonde werkplek te hebben wordt (onder voorwaarden) gefaciliteerd.

4. Aanpak GALA

Met de SPUK gaan we verder op de ingeslagen weg vanuit Goirle GLANST, op sommige gebieden zelfs 'meer en beter'. Dit doen we door in te zetten op preventie in een brede aanpak, van fysieke leefomgeving naar mentale gezondheid, naar sport, bewegen en cultuur. Dit zijn allemaal bouwstenen die bijdragen aan de gezondheid van onze inwoners. Vanuit die

gedachte is de opdracht aan gemeenten gegeven om een integrale aanpak op te stellen. We vullen expliciet aan op dat wat er al georganiseerd is – met oog op het verbinden van wat er al loopt in de gemeente en met de opdracht daarop aan te vullen en zodoende onze verantwoordelijkheid te nemen om bij te dragen aan een gezonde generatie in 2040.

In dit plan van aanpak maken we verbinding met de huidige inzet en vullen aan daar waar nodig. Bestaande projecten en uitvoering zetten we voort of intensiveren we, daarnaast maken we nieuwe plannen. Dit doen we door de aanpak per leeftijdscategorie in te vullen.

A. Spoor Jong (-9 maanden tot 12 jaar)

Ieder kind verdient de best mogelijke start van zijn of haar leven en een optimale kans op een goede toekomst. Dat begint al vóór de geboorte. Ook de eerste levensjaren zijn in grote mate bepalend voor de fysieke en mentale ontwikkeling van onze kinderen. De eerste 1000 dagen van een kind zijn cruciaal voor een goede start. De gezondheid van een kind voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller te zijn in problemen-zowel fysiek als mentaal- op latere leeftijd. Vroege signalering en preventie is en blijft belangrijk voor deze doelgroep. Het programma Kansrijke Start biedt verschillende trajecten als preventieve inzet om samen met de partners hierop in te zetten. Dit programma vormt samen met de LEA een belangrijke kapstok voor onze inzet in dit spoor. Vanuit deze basis – tot stand gekomen met de sleutelpartners in het veld - is de logische lijn gevolgd voor onderstaande plannen. De komende jaren blijven wij onze partners betrekken bij het verder ontwikkelen van de inzet vanuit het GALA.

Wat valt op?

Ondersteuning aan (toekomstige) ouders

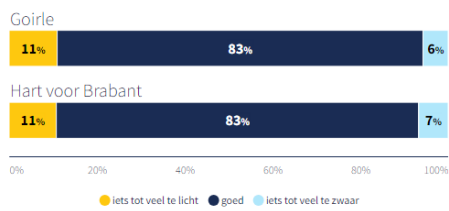
De afgelopen jaren is er binnen ons programma Kansrijke Start minder inzet geweest op initiatieven zoals Stevig ouderschap en Voorzorg. De GGD geeft aan dat dit veel impact had op de benodigde ondersteuning van de ouder van het ongeboren kind. Per januari 2023 zetten we deze trajecten dan ook weer in waar nodig.

Het lukt ouders niet altijd om bij elkaar te blijven: echtscheidingen en (v)echtscheidingen komen ook in Goirle voor. We zien dat hier vaker dan voorheen complexe scheidingsproblematiek uit voortkomt die ondersteuning vraagt. Daarom bieden wij Kind en Scheiden en Als je uit elkaar gaat. Bij de gemeente is er een aandachtfunctionaris Complexe Scheiding.

Bewegen

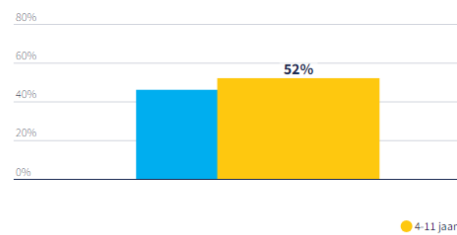
Uit de cijfers van de Brabantscan blijkt dat in 2021 83% van de kinderen tot 11 jaar zich in de categorie 'goed gewicht' bevond, 6% was iets tot veel te zwaar. We zien dat 52% van de kinderen tot 11 jaar voldeed aan de beweegnorm van minimaal 1 uur per dag. Jong geleerd moet zich weer meer gaan vertalen in oud gedaan want in het voortgezet onderwijs (klassen 2 en 4) neemt dat af naar 21%. Ondanks dat er in Goirle meer bewogen wordt dan in regio Hart van Brabant, vraagt dit aandacht. Dus hoewel het aantal kinderen (vanaf 4 jaar) dat lid is van een sportvereniging voldoende is (70%), blijven we bewegen stimuleren. Zeker gezien de cijfers van overgewicht op latere leeftijd. Een gezonde leefstijl draagt bij aan een gezonde generatie. Het percentage van kinderen dat minder dan 3,5 uur per week buiten speelt in regio Hart van Brabant is 9%, in Goirle is dat 7%.

Mening ouder over gewicht kind (0-11 jaar)

GGD | 2021

Beweegt dagelijks minstens 1 uur Goirle

Taalachterstanden

In Goirle verwachten wij door een toename van inwoners (statushouders) dat er meer aandacht voor de taalontwikkeling van het jonge kind nodig gaat zijn. Met het huidige voor en vroegschoolse aanbod (VVE) zetten we in op het voorkomen van taalachterstanden voor de doelgroep 2,5 tot 6 jaar. Daarnaast is er in Goirle een taalklas ingericht voor het geven van nieuwkomersonderwijs aan kinderen tussen de 6 en 12 jaar. Zo bevorderen we gelijke kansen voor alle kinderen in Goirle die vanuit een ander land in onze gemeente komen wonen. Het voorkomen van taalachterstanden, het bevorderen van inclusie en creëren van gelijke kansen blijft de aankomende jaren speerpunt waar we extra op inzetten. Binnen het GALA is ook dit een belangrijk thema, omdat het bijdraagt aan kunnen meedoen en mentaal welbevinden. Ook is het een onderdeel van onze inzet om gezondheidsachterstanden terug te dringen.

Wat willen we bereiken?

In de uitvoeringsafspraken die we (gaan) maken, zorgen we dat er per project of inzet aan duidelijke en concrete doelen gewerkt wordt. Omdat die nu nog niet voor alle projecten helder zijn, formuleren we de beoogde resultaten als volgt:

- jeugdigen groeien gezond en veilig op;
- jeugdigen (en jongvolwassenen) kunnen zich optimaal ontplooiën;
- versterking van de ontwikkelingskansen van alle kinderen (cognitief, sociaal, creatief, emotioneel, motorisch, taal, zintuigelijk en bewustzijn);
- verbeteren van de maatschappelijke toerusting en participatie van kinderen.

Waar zetten we op in?

Sport, bewegen en cultuur

Leefomgeving: beweegroute

Samen met onze partners stimuleren we de kinderen tot 12 jaar om elkaar meer te ontmoeten en ook om meer buiten te spelen. We willen een nieuw aanbod creëren door een beweegroute door de gehele gemeente aan te leggen die uitnodigt tot wandelen, bewegen en samenkomen. In 2023 willen we de eerste aanzet organiseren zodat in 2024 de beweegroute beschikbaar is voor alle doelgroepen, ook voor de jongere kinderen. Daarbij besteden we aandacht aan het bekendmaken en gebruiken van de beweegroute zodat eenieder zich uitgenodigd voelt hier gebruik van te maken.

Met name voor de jonge doelgroep gaan we in 2024 of 2025 onderzoeken of het creëren van een beweegtuin in Riel bijdraagt aan het stimuleren van spel en beweging.

Sjors Sportief en Sjors Creatief

We zetten in op het stimuleren van bewegen en deelnemen aan creatieve en/of culturele activiteiten. Daarvoor gaan we vanaf 2023 het digitale platform Sjors Sportief en Sjors Creatief alsook de fysieke boekjes weer mogelijk maken. Zo kunnen kinderen tot 12 jaar weer deelnemen aan leuke kennismakingsactiviteiten op sportief en cultureel vlak. Hiermee voldoen we aan de wensen vanuit inwoners en sport- en cultuuraanbieders.

Combinatiefunctionaris

Voor het spoor Jong zetten wij de combinatiefunctionaris in om hen in hun fysieke omgeving al vroeg in aanraking te brengen met sport, bewegen en cultuur. In samenwerking met partners, kinderopvang, basisscholen en lokale cultuurmakers worden verschillende activiteiten georganiseerd. We zetten de cultuureducatie op basisscholen en het bijzonder onderwijs voort. Hiermee zetten we extra in om de leerlijnen nog verder door te ontwikkelen.

In 2024 gaan we aan de slag met de doorontwikkeling van de invulling van de combinatiefunctionarissen. De rol van cultuurcoach moet per 2024 ingevuld worden, net als het structureel beleggen van de coördinator Sport en Preventie. Door meer inzet op verbinding tussen partijen, dragen we bij aan een rijk beweeg-, sport en cultuuraanbod voor onze jonge inwoners.

Gezonde leefstijl en gezondheidsvaardigheden

In het schooljaar 2023-2024 bieden we in Goirle naschoolse activiteiten aan basisschoolkinderen op het gebied van sport en cultuur. Hierbij is er aandacht voor een gezonde leefstijl, door bijvoorbeeld in te zetten op gezonde voeding vanuit de principes van de Gezonde School-aanpak en het mentaal welbevinden. Op basis van de ervaring die we hiermee opdoen, onderzoeken we of we dit ook de jaren daarna voortzetten. We kijken of gezonde leefstijl een thema is waar ook onze jeugdgemeenteraad aandacht aan kan besteden.

Ketenaanpak overgewicht jonge kind

De GGD biedt een lokale ketenaanpak Kind naar gezonder gewicht, Goirle neemt hier nu niet aan deel. We gaan onderzoeken of we hierbij aan willen sluiten, al dan niet in sub-regionaal verband (GHO⁸).

Gezondheid en sociale basis

Wij blijven inzetten op het bevorderen van een gezonde leefstijl. Zo zorgen we voor vroege signalering ter bevordering van de ontwikkeling van taal. Vanuit het minimabeleid zorgen we dat kinderen uit gezinnen waar sprake is van armoede mee kunnen (blijven) doen ter bevordering van de algemene ontwikkeling. Door op deze manier preventief te werken op zowel fysiek als mentaal gebied, dragen we bij aan het verkleinen van gezondheidsachterstanden.

Ketenaanpak Kansrijke Start

De afgelopen jaren hebben we met de methodiek van Smart Start onderzocht hoe we de ketenaanpak Kansrijke Start kunnen versterken. Dit doen we onder andere door in te zetten op vroege signalering van beginnende ontwikkelachterstanden door de inzet van de jeugdarts GGD. Ook werken we met (een aandachtfunctionaris) van het programma Nu Niet Zwanger en

⁸ Goirle werkt nauw samen met de gemeenten Hilvarenbeek en Oisterwijk: GHO.

inzet van de trajecten Stevig ouderschap en Voorzorg als dit nodig is. Ook hebben we verschillende overlegstructuren, zoals bijvoorbeeld een regulier overleg met de gemeente, huisartsen en een aanjager van de wijksgesamenwerking huisartsenzorg. Vanuit de LEA werken we samen (coalities) waarin Kansrijke Start een rode draad vormt.

Lokaal gaan we deze ketenaanpak verder versterken. Dat doen we door vanuit de regio aan te sluiten op de regionale ontwikkelingen op ketenaanpakken vanuit het IZA – en deze goed en duurzaam te vertalen naar onze lokale behoeften. Mogelijk is dat in de vorm van een lokale coalitie, of juist door een andere benadering waardoor we onze partners – van Dorpsteam en kindcentra tot huisartsen, verloskundigen en kraamzorg – beter aan elkaar verbinden. Dat helpt ons om inzichtelijk te krijgen welke interventies mogelijk extra nodig zijn.

'Ontmoetgroep'

Samen met de bibliotheek en het Dorpsteam is het initiatief van een 'ontmoetgroep' ontwikkeld. De gedachte is dat daarmee het netwerk van ouders die specifieke uitdagingen in de opvoeding hebben, wordt versterkt en de ontwikkelkansen van de kinderen wordt vergroot. Problemen kunnen zo voorkomen worden.

(taal)Ontwikkeling

Het goed in beeld hebben van kinderen met een achterstand in de (taal)ontwikkeling is belangrijk. Nog belangrijker is de ondersteuning die ouders krijgen om deze achterstand te verkleinen. Vanuit de Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE) werken we samen met de GGD, bibliotheek, kinderopvang, onderwijs, huisarts, Dorpsteam en vrijwilligers. Verder zetten we in op een warme overdracht tussen VVE, basisschool en voortgezet onderwijs. Op deze manier komt een eventuele achterstand in de ontwikkeling van het kind (zowel fysiek als mentaal) zo vroeg mogelijk in beeld. Dit is van groot belang voor het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Met name het vergroten van het bereik van het aantal kinderen dat gebruik maakt van voorschools aanbod, het verbeteren van de werkwijze en de toeleiding door de GGD zijn belangrijke thema's. We willen daarom in samenspraak met JGZ en de overige VVE partners ook andere toeleidingsactiviteiten onderzoeken. We denken hierbij aan de inzet van een VVE coördinator als spin in het web tussen JGZ en de VE locaties. Deze coördinator houdt zicht op alle geïndiceerde kinderen en ondersteunt de ouders waar nodig. Het basispakket en keuzepakket GGD is voorliggend.

Ouderbetrokkenheid

Ouderbetrokkenheid is een aandachtspunt bij de verdere uitwerking van de LEA en Kansrijke Start, zowel in de regio als lokaal. In verschillende werkgroepen van de LEA werken we aan het in beeld brengen van hoe ouderbetrokkenheid op school, op het kinderdagverblijf en binnen de VVE vergroot en verbeterd kan worden. Deze vertrekpunten zetten we om in acties.

In een van onze kindcentra wordt het programma Rijke Schooldag (van 6 weken) aangeboden. Dit vergroot de inclusie en gelijke kansen onder kinderen. We onderzoeken samen met het Beweegbureau om dit programma op al onze scholen (zowel primair als voortgezet onderwijs) te gebruiken. Dit komt dan in plaats van het naschoolse aanbod na de zomervakantie 2024.

Weerbaarheid

Er is aandacht voor het vergroten van de mentale weerbaarheid van jonge kinderen. Onder andere de lokale Taskforce Kindermishandeling draagt hier actief aan bij door [Schildje](#) naar basisscholen te brengen. Ook krijgen alle kinderen in groep 7 [weerbaarheidstraining](#).

Resultaten

- Doordat we ons de komende jaren blijven inzetten, ontplooiën kinderen zich tot weerbare volwassenen.
- De ontwikkelkansen en participatie van jonge kinderen worden vergroot. Zo stimuleren we ontmoeting en het hebben van sociale contacten.
- We nodigen uit tot meer bewegen, wat bijdraagt aan het ontwikkelen van een gezonde leefstijl en het voorkomen van overgewicht.

B. Spoor Jeugd (12 – 27 jaar)

“De jeugd heeft de toekomst”. De leeftijdscategorie 12 jaar tot 27 jaar is de periode waarin kinderen volwassen worden. In deze fase ontwikkelen ze zich van speelse kinderen tot (jong)volwassenen waarbij ze belangrijke keuzes maken in opleiding, werk of daginvulling, en (gezonde) leefstijl. Er is op verschillende fronten ruim aandacht voor deze doelgroep. Dat geldt vanuit de verschillende programma’s samen met het Onderwijs (de LEA) en de inzet vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO)). Zo zetten we in op mentale ondersteuning, extra schoolmaatschappelijk werk en medische ondersteuning op het voortgezet onderwijs. Ook is deze leeftijd een belangrijke doelgroep van de combinatiefunctionarissen in het kader van sport, bewegen en cultuur. Waar nodig ondersteunt de jongerenregisseur bij vraagstukken rondom opleiding of werk. De activiteiten volgend uit de Lokale Preventieve Agenda (die eind 2023 eindigt) zijn gericht op preventie van alcohol- en middelengebruik. De ervaringen die we hiermee hebben opgedaan worden meegenomen in de plannen voor de komende jaren waarbij een aantal projecten gericht op het tegengaan van alcohol- en middelengebruik regionaal zullen worden voortgezet.

In de komende periode onderzoeken we hoe we de ervaring en expertise van het Innovatienetwerk Jongeren kunnen benutten om samen mét deze doelgroep te komen tot een verdere invulling van onze plannen.

Wat valt op?

Opbouw jeugdpopulatie

De demografische samenstelling van de jeugdigen in Goirle komt overeen met die in regiogemeenten en vergelijkbare gemeenten⁹. Opvallend is het lagere aantal 15-29-jarigen. Dat sluit ook aan bij de trend van ontgroening die voorspeld wordt voor Goirle: de komende jaren neemt het aantal jeugdigen duidelijk af. Een andere opmerkelijke uitschieter is het hoge aantal tienermoeders. Dit wordt verklaard door de locatie van Sterk Huis in onze gemeente.

Bewegen

Jeugd en jongvolwassenen zijn de groepen die het meeste sporten (t.o.v. oudere leeftijden). Landelijke cijfers laten zien dat de wekelijkse sportdeelname onder de jeugd (5-18 jaar) in 2022 na twee jaar van forse daling weer gestegen is naar 72%. Dat is nog steeds minder dan het gemiddelde van 78% wekelijkse sportdeelname onder de jeugd in de jaren voor corona. Ook

⁹ Dit blijkt uit de rapportage van ABF (Bron: ABF - analyse externe oorzaken hoge kosten sociaal domein).

onder de jongvolwassenen (19-30 jaar) zien we een herstel van de wekelijkse sportdeelname. In 2021 was onder deze leeftijdscategorie de grootste daling te zien (van 69% in 2020 naar 60% in 2021). Nu stijgt de gemiddelde wekelijkse sportdeelname naar 63% in 2022¹⁰. We weten dat in onze GGD-regio onder de jongvolwassenen in de leeftijd 16 tot 25 jaar 30% overgewicht tot obesitas heeft. In de leeftijd 18 tot 64 jaar heeft 54% overgewicht tot obesitas, dat is iets hoger in vergelijking met de GGD regio (50%).

Een trend die aandacht vraagt is het gebruik van supplementen bij het sporten. De onlinecultuur rondom 'fitlife' slaat vaak om tot een obsessie en soms zelf tot een eetstoornis. Steeds meer jongeren worden verleid door sport-influencers om de producten te gebruiken.

Middelen

Gezien de impact van roken en het gebruik van alcohol en drugs op de gezondheid, zeker in de levensfase waarin het brein en het lichaam zo volop in groei zijn, zijn dit thema's die altijd onze aandacht verdienen. De cijfers over het gebruik laten geen grote afwijkingen zien ten opzichte van andere gemeenten in de regio Hart van Brabant¹¹.

Mentaal welbevinden: prestatiedruk en eenzaamheid

De prestatiecultuur zorgt voor een grote druk op jongeren en jongvolwassenen om op alle fronten actief te zijn en succes te hebben. Men moet goede prestaties hebben op school en studie, een goede baan, uitgebreid sociaal leven, de juiste gadget etc. Social media schetst hierin geen realistisch voorbeeld – dit is zorgelijk omdat 41% van de kinderen tussen 8 en 11 jaar in Goirle al actief is op social media¹². Daarbij is dat ogenschijnlijke ideaalbeeld om verschillende redenen niet wenselijk. We zien daarom veel jongeren met stress, burn-outs, schulden of eenzaamheid. Ook de corona pandemie van de afgelopen jaren heeft hieraan bijgedragen. Jongeren van 15-24 jaar komen vaker bij de huisarts voor (pogingen tot) zelfdoding en gedachten daaraan, angstige gevoelens, depressiviteit, duizeligheid en moeheid dan in 2019, vóór de coronaperiode¹³. Uit de cijfers van de GGD blijkt dat in Goirle 1 op de 10 leerlingen in het voortgezet onderwijs het afgelopen jaar (heel) vaak suïcide heeft overwogen. Dit veel meer dan in de GGD regio (1 op de 20)¹⁴.

Op de inwonersbijeenkomst is heel duidelijk aandacht gevraagd voor het mentaal welbevinden van en het tegengaan van eenzaamheid onder jongeren. De cijfers ondersteunen dit: we zien dat in het voortgezet onderwijs 47% van de kinderen vaak gestrest is door één of meerdere factoren en dat de overweging tot suïcide voor kinderen in het voortgezet onderwijs op 11% ligt¹⁵. In Hart van Brabant zien we dat 63% jongeren tussen de 16 en 25 jaar eenzaam is¹⁶. Door bewegen, zingeving en meedoen te stimuleren, willen we bijdragen aan het mentaal welbevinden.

Heeft in de afgelopen 12 maanden (heel) vaak suïcide overwogen (2e en 4e klas VO)

GGD | 2021

¹⁰ NOC-NSF, 2022.

¹¹ Brabantscan GGD.

¹² Brabantscan GGD.

¹³ <https://www.rivm.nl/gezondheidsonderzoek-covid-19/kwartaalonderzoek-jongeren> (publicatiedatum 31-5-2023)

¹⁴ Brabantscan GGD.

¹⁵ Brabantscan, 2021.

¹⁶ Tabellenboek GALA Goirle GGD.

Wat willen we bereiken?

In de uitvoeringsafspraken die we (gaan) maken, zorgen we dat er per project of inzet aan duidelijke en concrete doelen gewerkt wordt. Omdat die nu nog niet voor alle projecten helder zijn, formuleren we de beoogde resultaten als volgt:

- Door preventief te werken dragen we bij aan het verkleinen van gezondheidsachterstanden, zowel op fysiek als mentaal gebied.
- Jongeren sporten met een focus op gezondheid en ontmoeting. Sport is voor iedereen toegankelijk en veilig voor iedereen (arm/rijk, man/vrouw/etc.). De combinatiefunctionarissen hebben hierin een sleutelpositie.
- Jongeren zijn bewust van de invloed van sport, voeding en middelen op de gezondheid. Investeren nú in een gezonde leefstijl, levert veel op. Scholen, de GGD en het Dorpsteam zijn belangrijke partners.
- Samen met onze partners creëren we een omgeving waarin jongeren met mentale gezondheidsproblemen de juiste aandacht, zorg en begeleiding krijgen.

Waar zetten we op in?

Sport, bewegen en cultuur

Combinatiefunctionaris

De inzet van de combinatiefunctionarissen richt zich in Goirle op de leeftijdscategorie basis- en voortgezet onderwijs. Dit draagt bij aan een laagdrempelig aanbod van sport en cultuur dat een positieve impact heeft op het tegengaan van eenzaamheid, en op het bevorderen van bewegen en de cultuurbeleving.

Jongeren hebben een andere cultuurbeleving en nemen op een andere manier deel aan cultuur (passief en actief) die niet meer lopen langs de huidige traditionele inrichting. Met de cultuurpartners en de cultuuraanjager willen we ons inzetten om voor jongeren een aantrekkelijk cultuurprogramma met uitdagende activiteiten te ontwikkelen. Daarmee geven we uitvoering aan de ambities in cultuurnota.

Gezondheid en sociale basis

Mentale gezondheid

We onderzoeken op welke manier we de mentale gezondheid kunnen versterken, daarbij putten we ook uit het bestaande aanbod van erkende interventies¹⁷. Een pilot met de methodiek van Young Minds Matter is afgerond en de bevindingen daaruit worden meegenomen. Op het voortgezet onderwijs werken we met de M@zl-methodiek. M@zl staat voor Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen. Met M@zl wordt er proactief gereageerd op signalen van ziekteverzuim. School en de jeugdarts en -verpleegkundige werken samen om snel de problematiek te herkennen en een passende oplossing te bieden. Hierbij is expliciet aandacht voor het mentaal welbevinden van jongeren die dreigen uit te vallen op school.

¹⁷ www.loketgezondleven.nl

Gezonde leefstijl en gezondheidsvaardigheden

In het IZA is aandacht voor de gecombineerde leefstijl interventie. Vanuit deze hoek onderzoeken we hoe we regionaal en lokaal vorm kunnen geven aan leefstijlinterventies, ook voor de jongeren tot 27 jaar.

Leefstijlcoaching kan bij jongeren worden ingezet als preventief instrument. Door voorlichting te geven over onderwerpen als bewegen, voeding en middelengebruik krijgt de jeugd betere handvatten om zelf verstandige keuzes te maken. We gaan onderzoeken op welke manier dit in Goirle ingezet kan worden. Daarbij zijn de activiteiten van de aflopende LPA en het NPO het startpunt. Zo onderzoeken we of we de aanpak van de GGD op de doorlopende leerlijn Roken, Alcohol en Drugs voortzetten. Daarnaast hebben we een regionale netwerksamenwerking met de GGD en aanbieders van verslavingszorg om het middelengebruik en roken onder deze doelgroep tegen te gaan.

Verdere invulling hiervan willen we in samenspraak met de jongeren oppakken: het onderwijs en het Innovatienetwerk Jongeren zijn belangrijke partners. Mogelijk kan bij de leefstijlinterventies naar een combinatie met andere doelgroepen gekeken worden. Daarbij onderzoeken we of erkende interventies passend zijn voor Goirle.

Om de gezondheidsverschillen te verkleinen, is een brede inzet nodig in het sociale domein. Vanuit de armoedebestrijding – zoals de Meedoenregeling en inzet van Stichting Leergeld - , tot aan het ondersteunen in het maken van keuzes in opleiding of werk door de jongerenregisseur en inzet op leerplichtinterventies. We weten namelijk dat onder andere armoede en opleidingsniveau (sociaal-economische status) belangrijke indicatoren zijn voor de levensverwachting en ervaren gezondheid¹⁸. Deze lokale inzet draagt bij aan het terugdringen van gezondheidsachterstanden – voor spoor Jeugd alsook voor de overige sporen.

Mantelzorg

We hebben nog (te) weinig kennis van de impact van mantelzorg op jongeren in onze gemeente. We gaan onderzoeken hoe de groep jonge mantelzorgers eruitziet en hoe we hen het beste kunnen ondersteunen. Uiteraard doen we ook dit het liefst samen mét de doelgroep.

Resultaten

- Door ons te blijven inzetten voor de jeugd, ontplooiën ze zich tot weerbare volwassenen die de handvatten hebben om bewust keuzes te maken in hun leefstijl.
- Komen tot een (spoor-overstijgende) lokale aanpak voor het terugdringen van gezondheidsachterstanden.
- Door een passend beweeg- en sportaanbod is er een toename van deelname aan sport en bewegen. Hierdoor neemt het aandeel overgewicht al op een jonge leeftijd af.
- We gaan middelengebruik tegen: met een constant preventie-aanbod op het gebied van middelen met aandacht voor trends (hippe drugs) op scholen maken we jongeren bewust van de risico's van middelengebruik en leren we ze 'nee' zeggen.
- We dragen bij aan het bevorderen van het mentaal welbevinden met een uitgebreid aanbod op het gebied van sport, cultuur en bewegen. Naast een mogelijkheid voor meedoen gaat het hier om ontmoeten en het hebben van sociale contacten.

¹⁸ Gezondheidsverschillen duurzaam aanpakken. Pharos, 2019.

C. *Spoor Volwassen (27 – 67 jaar)*

De leeftijdscategorie tussen de 27 en 65 jaar vraagt gerichte aandacht. Het is een grote doelgroep waar we vanuit het beleid Goirle GLANST bijdragen om het *goed toeven* in Goirle te verbeteren. We zien dat deze doelgroep relatief weinig aandacht opeist terwijl de cijfers laten zien dat ook hier preventieve inzet nodig is. Naast ons minimabeleid en gezondheidsbeleid, hebben we expliciet aandacht voor thema's als mentale gezondheid, mantelzorg en eenzaamheid. Die aandacht willen we verzilveren in concrete resultaten, lokaal en regionaal.

Wat valt op?

Bewegen

In de leeftijdscategorie 18-64 jaar beweegt 44% van de inwoners voldoende om aan de Beweegrichtlijnen¹⁹ te voldoen. Onder volwassenen vindt 89% dat de buitenruimte aantrekkelijk is om in te bewegen (in Hart van Brabant is dat 82%)²⁰.

Stress

Onze inwoners gaven tijdens de inwonerbijeenkomst aan dat stress een veel voorkomend probleem is op alle fronten (werk – privé – inkomen/armoede – zorg – gezondheid, relatie/ echtscheiding). 19% van de doelgroep 18-64 jaar heeft psychische klachten en 59% heeft chronisch last van klachten²¹. Er is aandacht nodig voor een gezondere leefstijl om naast de noodzaak tot bewegen ook de mentale weerbaarheid te vergroten.

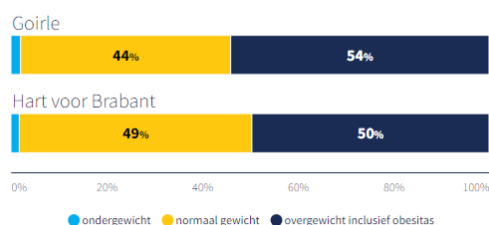
Leefstijl en gezondheidsvaardigheden

In de tabellenmonitor van de GGD lezen we dat 75% van de volwassen inwoners de gezondheid als (zeer) goed ervaart. Toch zien we voor deze doelgroep in onze gemeente hoge percentages van mensen met overgewicht. 54% van de 18-64 jarigen heeft overgewicht. In de regio Hart van Brabant ligt dit zelfs hoger dan het landelijk gemiddelde.

Voor overmatig alcoholgebruik geldt dat ook (31%). 13% van de doelgroep 18-64 jaar is een zware drinker en 18% van de doelgroep 18-64 jaar is een overmatig drinker.

Het percentage rokers ligt net iets lager dan het landelijke gemiddelde²². 14% van de doelgroep 18-64 jaar rookt. Dit verschil blijft naar verwachting de komende jaren gelijk.

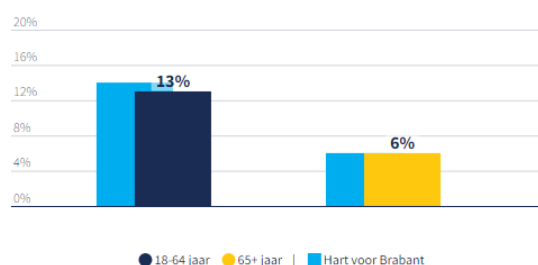
Gewicht (18-64 jaar)

GGD | 2022

Is een zware drinker (gelegenheidsdrinker)

Goirle

GGD | 2022

¹⁹ De Beweegrichtlijn is 2,5 uur matig intensieve inspanning en ten minste 2 x pw spier- en botversterkende activiteiten.

²⁰ Tabellenboek GALA Goirle GGD.

²¹ Tabellenboek GALA Goirle GGD.

²² Regiobeeld Midden-Brabant presentatie dd 20-6-2023.

Eenzaamheid

Ook eenzaamheid onder deze groep is hoog: in de leeftijdscategorie 18-64 jaar is 39% eenzaam²³. Daarbij scoort 'emotionele eenzaamheid' (25%) iets lager dan 'sociale eenzaamheid' (27%)²⁴.

Ondanks dat 86% regelmatig contact heeft met de burens en 80% vindt dat er voldoende ontmoetingsplekken buiten zijn, ervaart slechts 15-20% veel sociale samenhang in de buurt²⁵.

Mantelzorg

Het mantelzorgpotentieel neemt in onze regio, net als de landelijke trend duidelijk af.²⁶ In de nabije toekomst krijgen we in Goirle te maken met een dubbele vergrijzing. Het is daarom belangrijk om het aantal mantelzorgers en vrijwilligers goed in beeld te hebben en de juiste ondersteuning te bieden.

Vrijwilligers

We zien dat 21% van de doelgroep 18-64 jaar in Goirle zich inzet als vrijwilliger. Dat is iets lager dan in de regio Hart van Brabant (23%)²⁷. Vrijwilligers vervullen een belangrijke rol in Goirle.

Laaggeletterdheid

Een deel van de mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden is laaggeletterd. In Goirle is 4% van het aantal inwoners tussen de 16 en 65 jaar laaggeletterd²⁸. Ook zien we een groeiende groep inwoners met lees- en leerproblemen in onze gemeente.

Wat willen we bereiken?

In de uitvoeringsafspraken die we (gaan) maken, zorgen we dat er per project of inzet aan duidelijke en concrete doelen gewerkt wordt. Omdat die nu nog niet voor alle projecten helder zijn, formuleren we de beoogde resultaten als volgt:

- Samen met onze partners stimuleren we de doelgroep 27 – 67 jaar om elkaar meer te ontmoeten en meer buiten te bewegen.
- Samen met partners inzetten op het bevorderen van een gezonde leefstijl.
- Zorgen voor een voldoende aanbod van vrijwilligers en ervaringsdeskundigen.
- Een goed beeld hebben van onze mantelzorgers en hoe we hen het beste kunnen ondersteunen.

Waar zetten we op in?

Sport, bewegen en cultuur

Leefomgeving: beweegroute

We willen onze leefomgeving verrijken door het beweegaanbod in de buitenruimte verder te ontwikkelen. Zo nodigen we deze groep uit meer buiten te gaan bewegen zodat meer mensen aan de beweegrichtlijn voldoen. Daarbij onderzoeken we hoe [cultuur](#) in de beweegroute geïntegreerd kan worden.

²³ Tabellenboek GALA Goirle GGD.

²⁴ Tabellenboek GALA Goirle GGD.

²⁵ HvB monitor gezonde leefomgeving 2022, gemeenteprofiel gezonde leefomgeving Goirle.

²⁶ Regiobeeld Midden-Brabant presentatie dd 20-6-2023.

²⁷ Tabellenboek GALA Goirle GGD.

²⁸ Geletterdheid in Zicht (2021).

Max Vitaal

Om het belang van bewegen onder de aandacht te brengen van de doelgroep 55+, willen we in 2024 of 2025 onderzoeken of Max Vitaal een meerwaarde heeft. In dit fysieke boekje kunnen inwoners makkelijk informatie vinden over het brede aanbod dat Goirle te bieden heeft. Dan gaat het om sportverenigingen, cultuurpartners, burgerinitiatieven, hobbyclubs en wat al niet meer.

Gezondheid en sociale basis

Gezonde leefstijl en gezondheidsvaardigheden

De cijfers over eenzaamheid, alcoholgebruik en overgewicht rechtvaardigen een stevigere inzet op leefstijlcoaching. De leefstijlcoach helpt bij het maken van de juiste keuzes, toegepast op de levensfase waarin men zich bevindt. Ook heeft de leefstijlcoach zicht op de reeds ingezette zorg die bijdraagt aan vermindering van stress, een afname van eenzaamheid, gezonde voeding en meer bewegen en zet in op het versterken van de gezondheidsvaardigheden. Het onderwerp wonen en zorg voor inwoners ouder dan 55 jaar wordt hier ook meegenomen. Samen met onze partners in het voorliggend veld zorgen we voor bewustwording bij de inwoners om voor te sorteren op het ouder worden in relatie tot wonen en zorg.

In Goirle bieden we ook vanuit de arbeidsparticipatie leefstijlcoaching. Inwoners krijgen dan ondersteuning bij het ontwikkelen van een meer gezonde leefstijl in brede zin. Het doel hiervan is het toewerken naar een betere positie op de arbeidsmarkt. Dan gaat het van ontmoeten tot bewegen; maar ook over de vraag 'wat kan ik voor een ander betekenen?' Ook worden zo nodig de persoonlijke gezondheidsvaardigheden versterkt. We nemen hierin de aandacht voor vrijwilligers en ervaringsdeskundigen mee. Zo kunnen inwoners met een (voormalige) hulpvraag anderen helpen. Dat we werken met de methodiek van Positieve Gezondheid, draagt hieraan bij.

De verschillende onderwerpen zoals armoede, eenzaamheid, laaggeletterdheid, mentale gezondheid en de leefomgeving hangen samen met gezondheidsachterstanden. Zoals al bij spoor Jeugd beschreven zetten we daar integraal op in. Ook het bovenstaande draagt bij aan het terugdringen van gezondheidsachterstanden.

Welzijn op Recept

Welzijn op Recept is een vorm van integrale zorg, wat een andere manier van organiseren betekent waarbij de inwoner en zijn leven centraal staat. Voor Welzijn op Recept betekent dit dat zorg en welzijn nauw met elkaar samenwerken om samen de juiste ondersteuning te bieden. Goirle heeft in 2022 een pilot uitgevoerd van Welzijn op Recept. Het stimuleren van inwoners om op een andere manier naar hun problemen of beperkingen te kijken bleek moeizaam te gaan. Toch geloven wij in de samenwerking tussen het medische en het sociale domein en in deze aanpak. We overwegen om Welzijn op Recept regionaal op te pakken via de inzet vanuit het IZA, ook omdat dit onder de gezamenlijke ketenaanpak valt. Hierbij sluit Goirle lokaal aan vanuit het GALA door inzet van onder andere het Dorpsteam en samenwerking met de praktijkondersteuners en huisartsen. Voor een succesvol vervolg besteden we extra aandacht aan draagvlak bij lokale partners en verbinding met de doelgroep zelf.

Mantelzorg

Het Dorpsteam zet zich in om de ondersteuning aan mantelzorgers verder vorm te geven. Tot nu toe hebben we deze groep nog onvoldoende in beeld. In 2024 willen we toewerken naar een betere registratie van onze (jonge) mantelzorgers. Hierdoor kunnen we hen beter ondersteunen en beter aansluiten bij hun behoeften. Als blijkt dat het wenselijk is om deze aanpak per wijk vorm te geven omdat hier verschillen in zitten, dan zullen we dat doen. In de regio Hart van Brabant leren we van elkaar: zo is er een initiatief voor het in beeld krijgen van mantelzorgers door een ‘mantelzorgtest’ te implementeren. Hiermee maken we het voor mantelzorgers en professionals makkelijker om het beschikbare aanbod respijtzorg te vinden. Het is belangrijk dat mantelzorgers al vroeg gebruik maken van respijtzorg en niet wachten tot hun inzet te zwaar wordt. Daarom willen we de mantelzorgtest overnemen en bij voorkeur regionaal inzetten. Dit in samenwerking met en aansluitend op de inzet van het Dorpsteam.

Werven en binden van vrijwilligers

In Goirle zet 21% van de doelgroep 18 – 64 jaar zich in als vrijwilliger. Dat is iets lager dan in de regio Hart van Brabant. Vrijwilligers zijn een belangrijke spil in Goirle en vervullen een onmisbare rol. Daarom hechten we aan het werven van vrijwilligers en ervaringsdeskundigen die onze sociale basis mede verstevigen en mee blijven denken over een goede ondersteuning aan onze inwoners. Op deze manier anticiperen we op de toename van (voorliggende) hulpvragen. We zien ook vaker dat nieuwe vrijwilligers zelf ook meer begeleiding nodig hebben bij het invullen van hun vrijwilligerswerk. Dit is een belangrijk onderdeel van de opdracht aan het Dorpsteam, waarbij we onderzoeken of een extra impuls nodig is.

Aanpak eenzaamheid

Gezien de cijfers van eenzaamheid hebben we ons aangesloten bij het landelijke actieprogramma Een tegen Eenzaamheid. In 2023 is een projectplan opgesteld, gericht op zowel jeugd, volwassenen als senioren. In dit plan zijn de cijfers nader geduid en is de aanpak verder is uitgewerkt²⁹. Hierin gaan we werken aan de volgende actielijnen:

- het opzetten van een effectieve samenwerking in de lokale aanpak van eenzaamheid;
- bewustwording (agenderen en taboe doorbreken) en signaleren van eenzaamheid (herkennen en vinden);
- meer bekendheid geven aan, en versterken van bestaande initiatieven.

In 2024 moeten de resultaten van dit project zichtbaar worden. Voor 2025 en verder evalueren we de inzet.

Laaggeletterdheid

Met de inzet van het Taalhuis draagt het Dorpsteam bij aan een beter begrip van de Nederlandse taal. Dat doet ze door verschillende workshops, het Praatcafé en het koppelen van vrijwilligers aan hulpvragers zodat er geoefend wordt met het beter begrijpen van taal. Binnen het gemeentehuis hebben we aandacht voor het gebruiken van heldere taal als we met onze inwoners communiceren. Alle medewerkers volgen hiervoor een cursus en door met taalmaatjes te werken houden we hier dagelijks aandacht voor.

²⁹ Dit plan kan worden opgevraagd bij de gemeente Goirle.

Resultaten

- We dragen bij aan het terugdringen van overgewicht doordat er zowel lokaal als in regionaal verband aandacht is voor de aanpak overgewicht.
- We stimuleren het ontmoeten. Hierbij zetten we naast bestaande initiatieven ook in op ontmoeten in de buitenruimte. Hierdoor is er, naast overgewicht, ook aandacht voor een gezonde leefomgeving, het verlagen van stress en het terugbrengen van eenzaamheid.
- Door breed in te zetten op leefstijlinterventie en ontmoeten verlagen we eenzaamheid en overgewicht. We dragen bij aan het verkleinen van gezondheidsachterstanden, we vergroten de sociale cohesie en we versterken de sociale basis.
- Onze mantelzorgers zijn in beeld en weten op tijd de weg te vinden naar het aanbod respijtzorg.
- We stimuleren inwoners om duurzaam vrijwilligerswerk te doen om te kunnen voldoen aan de verwachte toenemende ondersteuningsbehoefte in onze gemeente.

D. Spoor Senior (67+)

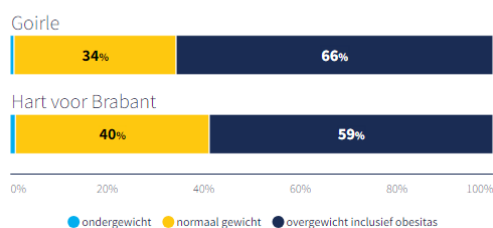
De groep 65+-ers in onze gemeente groeit. Mensen worden ouder en wonen langer thuis, maar zijn wel vaker chronisch ziek. Ze kampen met eenzaamheid en verlies van hun sociale netwerk. Door preventief te investeren in het behoud van fysieke en mentale gezondheid, zorgen we dat inwoners langer vitaal en gelukkig blijven. We doen dit door voldoende en passend aanbod op ontmoeten, sport, bewegen, kunst en cultuur te bieden om ouderen te stimuleren fysiek en sociaal actief te blijven. Ook zetten we in op het creëren van een gezonde en veilige leefomgeving voor ouderen en bieden we hulp en faciliteiten die langer zelfstandig thuis wonen mogelijk maken. Ook het voorkomen van hittestress valt hieronder, waarbij prioriteit wordt gegeven aan kwetsbare doelgroepen zoals ouderen. Met enkele kleinere werkgroepen gaan we samen met belangenorganisaties en onze inwoners aan de slag om de inzet verder te concretiseren. Ook in de regio blijven we onze contacten benutten om kennis en ervaring uit te wisselen en samen te werken in het vormgeven of versterken van ketenaanpak.

Wat valt op?

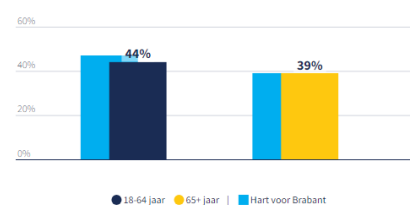
Bewegen

In Goirle zien we een relatief hoog percentage van 65+-ers met overgewicht: dat is in 66% tegenover 59% in de regio Hart van Brabant. In de leeftijdscategorie 65+ beweegt 39% van de inwoners voldoende om aan de Beweegrichtlijnen³⁰ te voldoen.

Gewicht (65+ jaar)

Beweegt voldoende Goirle

GGD | 2022

³⁰ De Beweegrichtlijn is 2,5 uur matig intensieve inspanning en ten minste 2 x pw spier- en botversterkende activiteiten.

Vitaal ouder worden

Van de mensen ouder dan 65 jaar ervaart 62% een (zeer) goede gezondheid, al zijn ze wel vaker chronisch ziek. Zo'n 72% heeft chronische fysieke klachten, 32% kampt met chronische psychische klachten. Het voorkomen van chronische aandoeningen neemt in de periode tot 2030 sterk toe in Midden-Brabant, met name die van ouderdom gerelateerde chronische aandoeningen³¹.

Sociale contacten

In de groep senioren is 49% eenzaam, waarvan 11% (zeer) ernstig eenzaam is. Ook kampen deze mensen met verlies van hun sociale netwerk. Het Dorpsteam signaleert dat de thema's rouw en verlies veel aandacht vragen.

Wat willen we bereiken?

In de uitvoeringsafspraken die we (gaan) maken, zorgen we dat er per project of inzet aan duidelijke en concrete doelen gewerkt wordt. Omdat die nu nog niet voor alle projecten helder zijn, formuleren we de beoogde resultaten als volgt:

- Ouderen die niet sporten en eventueel overgewicht of andere gezondheidsproblemen hebben, zijn zich bewust van het belang van een gezondere leefstijl en meer bewegen.
- Er is aanbod voor ouderen met mentale problemen o.a. door chronische gezondheidsproblematiek.
- Eenzaamheid is ook onder ouderen bespreekbaar waarbij we bijdragen aan het wegnemen van het taboe op dit thema.

Waar zetten we op in?

Sport, bewegen en cultuur

Vitaal ouder worden

In 2023 start het initiatief 'Samen goed ouder worden' dat zich richt op sport en valpreventie voor iedereen van 65 jaar en ouder. Dit project maakt hen meer bewust van het belang van een gezonde leefstijl en meer bewegen. Het initiatief is ontstaan uit een samenwerking tussen de vereniging Senioren Goirle en een lokaal sportcentrum waar ook fysiotherapeuten aan verbonden zijn. Het aanbod bestaat uit een preventieve screeningstest, valpreventie (met inzet van de erkende interventie Vallen Verleden Tijd) en het beweegprogramma 'Vitaal ouder worden'. Naast het feit dat dit bijdraagt aan vitaal fysiek ouder worden, wordt expliciet de mogelijkheid geboden om duurzame sociale contacten op te bouwen waarmee het een positieve bijdrage kan leveren aan het tegengaan van eenzaamheid. In de planning nemen we op dat er ook aandacht komt voor bewustwording van het belang van een gezond voedingspatroon.

Het project kent in 2023 een vliegende start. Als de resultaten goed uitpakken, zullen we ook de komende jaren blijven samenwerken om het bereik onder ouderen zo groot mogelijk te maken. Op deze manier willen we zoveel mogelijk ouderen bewust maken van het belang van bewegen en hen daarbij een persoonlijk advies en een passend vervolgaanbod geven waardoor mensen duurzaam in beweging blijven.

³¹ Regiobeeld Midden-Brabant presentatie dd 20-6-2023.

Sociale sportschool

We starten een sociale sportschool die een serieuze fysieke work-out combineert met een sociale component. Maandelijks gaan sporters met ouderen in een rolstoel of met rollator samen op bootcamp, waardoor bewegen en ontmoeten bij elkaar komen. Tot medio 2024 doen we hier ervaring mee op en beoordelen we of we dit project voortzetten.

Gezondheid en sociale basis

Zorgcirkels

Door senioren toe te rusten met een toekomstbestendig sociaal netwerk, willen we het thema 'Omzien naar elkaar' concreter vormgeven. Op eigen initiatief gaat de vereniging Senioren Goirle – met de uitgangspunten Positieve gezondheid en normaliseren in de hand - onderzoeken hoe de systematiek van de zogeheten 'zorgcirkels' in Goirle kan worden ingevuld. In den lande zijn hier al positieve ervaringen mee. Dit onderzoek is in 2023 afgerond. In 2024 zal de implementatie hiervan plaats kunnen vinden, waarbij de intentie is om een langdurige samenwerking aan te gaan zodat deze zorgcirkels duurzaam ingebed worden in onze gemeente.

Gezonde leefstijl en gezondheidsvaardigheden

De cijfers over overgewicht rechtvaardigen een stevigere inzet op leefstijlcoaching en het versterken van gezondheidsvaardigheden. Daarnaast is er vanuit het initiatief '*Samen goed ouder worden*' ook aandacht voor gezonde voeding en gaan we onderzoeken of we een project op kunnen zetten waarbij buurtgenoten verse maaltijden voor buurtgenoten bereiden. De beweegroute nodigt ook onze senioren uit om buiten in beweging te komen, specifiek met oefeningen die de botten en spieren versterken en zo de risico's van en bij vallen verkleinen.

Mentaal welbevinden

Door het versterken van de samenwerking tussen het medisch domein en het sociaal domein geven we invulling aan Positieve gezondheid. Het doel is om inwoners die chronische gezondheidsproblemen hebben en mede daardoor negatieve gevoelens hebben over zichzelf en hun omgeving, te ondersteunen. Sociale- en eenzaamheidsproblematiek kan namelijk niet medisch worden opgelost. Door een netwerkcoördinator in te zetten op dit thema kunnen we komen tot een gerichtere aanpak op eenzaamheid en mentaal welbevinden onder ouderen.

Met trainingen en workshops bieden we deze doelgroep handvatten om beter de eigen regie te voeren. Ook voelen ze zich daardoor beter en minder eenzaam. Dit zijn erkende methodieken (bijvoorbeeld de cursussen Creatief Leven en Grip en Glans) die we in samenwerking met onze partners in het voorliggend veld kunnen aanbieden.

Het Dorpsteam heeft de opdracht om in het voorliggend veld het aanbod op de speerpunten van Goirle GLANST te versterken. Zo kennen ze het platform Gelukkig Dichtbij en helpen ze verschillende initiatieven op te starten. 'Samen is het leuker' is daar een recent voorbeeld van, dit burgerinitiatief richt zich op het samen met iemand anders leuke dingen ondernemen.

Re-ablement in het huishouden

We onderzoeken de gedachte om inwoners die hulp bij het huishouden aanvragen, te ondersteunen in het zoveel mogelijk en zo lang mogelijk zelf blijven uitvoeren van huishoudelijke taken. Dat doen we met de inzet van ergotherapie, om inwoners te helpen op

een veilige manier hun huishouden te voeren, waar nodig met hulpmiddelen. Hiermee doen we een moreel appèl en dragen we bij aan het normaliseren en het versterken van de eigen kracht. Ook blijven mensen hierdoor langer in beweging en zelfstandig. We willen hiervoor een pilot starten waarbij de gemeente samenwerkt met ergotherapeuten en zorgaanbieders.

Eenzaamheid

Goirle is aangesloten bij de landelijke aanpak Een tegen Eenzaamheid. Eenzaamheid raakt aan de aspecten van gezondheid en sociaal welbevinden. Bijvoorbeeld via het tegengaan van (overmatig) gebruik van drank en drugs. En ook met armoede. Als iemand vanwege structureel geldgebrek niet kan meedoen aan sociale activiteiten, kan dat een gevoel van eenzaamheid versterken. Toch is eenzaamheid veel breder en is een duurzame oplossing lastiger te vinden. Om samen met onze partners handen en voeten te geven aan deze opgave, stellen we een netwerkcoördinator aan die het vraagstuk, netwerk en oplossingsrichtingen in beeld brengt. Door deze opdracht te combineren met die van de netwerkcoördinator voor mantelzorg én Welzijn op Recept kennen we straks in Goirle één lokale spin in het web die de kruisbestuiving kan verzilveren en de ontwikkelingen op de verschillende aanpakken kan aanjagen. Hierin is een nauwe samenwerking en afstemming met het Dorpsteam vereist. Met deze extra impuls kan een goede structuur opgebouwd worden die vervolgens in de reguliere samenwerking geborgd moet worden. In de jaren 2024 en verder kijken we scherp hoe deze rol en opdracht aan moet sluiten op de inzet vanuit de regio (IZA) op de ketenaanpakken en andere gestelde prioriteiten.

Dementie

Sinds enkele jaren is Goirle een dementievriendelijke gemeente. Daarin werken wij samen met onze partners om inwoners met (beginnende) dementie zo lang als mogelijk thuis te kunnen laten wonen. Een van de concrete projecten die hieruit voortkomt is de dementievriendelijke looproute die het onze inwoners gemakkelijker maakt om zelfstandig van het verzorgingshuis naar de supermarkt te gaan. Door deze route goed herkenbaar te maken, kunnen zij langer deel blijven nemen aan het maatschappelijk verkeer.

Resultaten

- Door aandacht te besteden aan vitaal ouder worden en langer meedoen, zijn ouderen weerbaarder en beter in staat langer voor zichzelf en elkaar te blijven zorgen.
- Een groter bewustzijn van een gezonde leefstijl en voldoende bewegen bij ouderen.
- Ouderen zijn langer in staat om zelf hun huishouden te doen en weten hoe zij binnen- en buitenshuis veilig kunnen bewegen.
- Het taboe op eenzaamheid is verkleind door eenzaamheid bespreekbaar te maken. Mensen die zich eenzaam voelen en hier iets aan willen veranderen, weten de weg om hier iets aan te doen.

E. Combinatiefunctionarissen

Goirle heeft vanuit de Brede Regeling Combinatiefunctionarissen de mogelijkheid om ongeveer 5 fte te realiseren. Daarvoor moet aanvullend co-financiering van 60% ingezet worden. In 2023 vullen we, in samenwerking met de lokale partners, circa 3 fte in. Voor cultuur en sport wordt de huidige inzet in het schooljaar 2023-2024 gecontinueerd. Omdat de voorwaarden van de regeling dat vragen, maken we met de scholen, cultuurinstellingen en de huidige combifunctionarissen afspraken om de lesgebonden uren af te bouwen en de

vrijgekomen ruimte op een andere manier vorm te geven. Dit biedt kansen om meer verbinding te organiseren met de vier sporen en de andere speerpunten binnen ons beleid in het sociaal domein en het GALA. Daarbij denken we ook aan meer onderlinge kruisbestuiving tussen bewegen en cultuur.

Per 2024 willen we de volgende profielen vanuit de combinatiefunctionarissen voortzetten, vormgeven of meer zichtbaar invulling geven:

- beweegcoach
- cultuurcoördinator
- buurtsportcoach
- cultuurcoach
- coördinator Preventie en Sport

De daaropvolgende jaren onderzoeken we of er behoefte is om de inzet vanuit deze regeling verder uit te breiden naar de beschikbare 5 fte om zo een aanbod te bieden die meer aansluit op de behoeften van de verschillende doelgroepen – van jong tot oud - in Goirle.

F. Ondersteunende onderdelen: Versterking kennis- en adviesfunctie GGD en Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

Versterking kennis- en adviesfunctie GGD

Deze middelen worden lokaal ingezet om extra onderzoek te doen naar gezondheid gerelateerde onderwerpen. Dit wordt niet standaard door de GGD gedaan en valt buiten het basispakket van de GGD. Vaak koppelen we deze onderwerpen aan vragen die vanuit inwoners, raad of het college worden gesteld, of om te duiden dat er geld nodig is voor een specifiek doel.

Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

Goirle heeft één beleidsmedewerker die ten aanzien van GALA intern input ophaalt om de verbinding te leggen met de regionale projectgroep IZA. Deze medewerker maakt onderdeel uit van onze projectgroep GALA en sluit daarnaast aan bij de regionale tafel om zo goed mogelijk de verbinding te maken met de regionale inzet op de ketenaanpakken andere prioritaire thema's binnen het IZA en andersom met GALA. Op deze manier borgen we dat de opbrengst van de regionale samenwerking ook lokaal goed uitgerold wordt. De inzet van de beoogde Goirlese netwerkcoördinator voor de thema's eenzaamheid, mantelzorg en Welzijn op Recept zal als opdracht hebben om nauw samen te werken met deze medewerker en goed aan te sluiten op de regionale ontwikkelingen en input.

5. Tijdspad

Hieronder schetsen we puntsgewijs het tijdspad van de nieuwe aanvullende inzet vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord.

Acties 2024	Spoor			
	Jong	Jeugd	Volwassen	Senior
Doorontwikkeling van de verschillende profielen binnen de Regeling Combinatiefunctionarissen met als	X	X		

aanvulling een cultuurcoach en coördinator Sport en Preventie, al dan niet met aanvullende taken als verenigingsondersteuner.				
Uitrol beweegroute en inzet op laagdrempelig gebruik daarvan voor alle inwoners.	X	X	X	X
Onderzoeken mogelijkheden beweegtuin.	X			
Vervolgen Sjors Sportief en Creatief.	X			
Onderzoeken invulling vervolgaanbod op naschoolse activiteiten op sport en cultuur.	X			
Versterken ketenaanpak Kansrijke Start.	X			
Onderzoeken lokale ketenaanpak overgewicht jonge kind.	X			
Faciliteren 'ontmoetgroep' voor ouders van jonge kinderen.	X		X	
Betrekken doelgroepen bij verdere ontwikkeling, m.n. op spoor Jeugd.		X		
Onderzoeken/ ontwikkelen aanpak mentaal welbevinden op spoor Jeugd.		X		
Onderzoeken/ ontwikkelen inzet op behoefte leefstijlcoaching op de sporen Jeugd, Volwassen en Senior.		X	X	X
Onderzoeken mogelijkheid project maaltijden door en voor buurtgenoten.			X	X
Impuls aan de aanpak mantelzorgers, eenzaamheid en Welzijn op Recept.		X	X	X
Implementeren mantelzorgtest.			X	X
Desgewenst vervolgen uitvoering Samen gezond ouder worden.				X
Uitvoering Goed voor Elkaar.				X
Uitvoering project Een tegen Eenzaamheid.		X	X	X
Evalueren en desgewenst voortzetten van de activiteiten uit 2023.	X	X	X	X

Acties 2025	Spoor			
	Jong	Jeugd	Volwassen	Senior
Evaluëren en zo nodig doorontwikkelen van de verschillende profielen binnen de Regeling Combinatiefunctionarissen.	X	X	X	
Voortzetten versterken van de verschillende ketenaanpakken.	X	X	X	X
Op basis van evaluaties en nieuwe inzichten en ontwikkelingen bijdragen aan de doelen van het GALA.	X	X	X	X
Desgewenst voortzetten van de activiteiten in 2024.	X	X	X	X

Acties 2026	Spoor			
	Jong	Jeugd	Volwassen	Senior
Desgewenst voortzetten van de activiteiten in 2025 en onderzoeken hoe dit te borgen na 2026.				
Evaluëren en zo nodig doorontwikkelen van de verschillende profielen binnen de Regeling Combinatiefunctionarissen.	X	X	X	X
Voortzetten versterken van de verschillende ketenaanpakken.	X	X	X	X
Op basis van evaluaties en nieuwe inzichten en ontwikkelingen bijdragen aan de doelen van het GALA.	X	X	X	X

6. Voortgang en monitoring

Integrale projectgroep

In Goirle werken we met een projectgroep GALA. De domeinmanager Sociaal is ambtelijk opdrachtgever en het dossier is ook bestuurlijk belegd bij de wethouder Sociaal. De projectgroep wordt gevormd door de projectleider en de betrokken beleidsmedewerkers van de sporen Jong, Jeugd, Volwassen en Senior. Ook de collega's betrokken bij het sportakkoord en IZA zitten in de projectgroep. GALA en reguliere inzet vanuit de beleidsterreinen zijn daarbij nauw verweven.

De projectgroep is verantwoordelijk voor de uitrol van het plan van aanpak. Voor een integrale aanpak worden binnen de projectgroep belangrijke informatie en ontwikkelingen afkomstig van onze samenwerkingspartners en betrokken inwoners gedeeld. Ook wordt daar informatie

uit de regionale samenwerking op het gebied van IZA en andere ambtelijke regionale samenwerking ingebracht. De projectgroep maakt plannen en voert deze in samenhang uit (al dan niet als opdrachtgever of regisseur). Resultaten worden geëvalueerd en in samenspraak wordt er een vervolg vormgegeven.

Daar waar we uitvoering geven aan projecten of inzet zorgen we ervoor duidelijke doelen te stellen. Daar waar we zien dat bepaalde wijken of buurten een gerichte aanpak vragen, dan nemen we dat mee in de uitvoeringsplannen. Ook kijken we bij het uitrollen van de plannen naar de 'verschillende pijlers van een complete aanpak'³². Naast bewustwording (ook vanuit onze ontwikkellijnen normaliseren en Positieve gezondheid) educatie en signalering zijn we ons bewust van het belang van de fysieke en sociale leefomgeving. We hebben dan ook frequent contact met de collega's uit het fysieke domein.

Monitoring en financiën

De financieel adviseur is betrokken bij de verantwoording over deze SPUK-middelen. Met een eigen monitoring houden we de uitgaven in beeld. Ten behoeve van de financiële verantwoording wordt ook samen opgetrokken met de gemeenten Hilvarenbeek en Oisterwijk. Met het aanvragen van de SPUK heeft Goirle zich geëngageerd aan de landelijke afspraken rondom monitoring.

De SPUK GALA biedt de opdracht en middelen om uitvoering te geven aan de plannen. Met de ambitie die voorligt, is het belangrijk om deze middelen slim en aanvullend op de reguliere inzet, te besteden. Daar waar mogelijk leggen we slimme verbanden met de regionale inzet vanuit het IZA. Capaciteit is een schaars goed, ook in dat opzicht wordt er goed grip gehouden op de planning en uitrol van activiteiten.

Toewerkend naar de afsluiting van het GALA per 2027 is het van belang om de inzet en opbrengst duurzaam te borgen. Waar nodig deels met de doorlopende structurele middelen van het GALA, deels geborgd vanuit het reguliere aanbod van de gemeente.

Communicatie

De projectleider zorgt ervoor dat sleutelfiguren zoals opdrachtgevers, college, gemeenteraad en Participatieraad Goirle goed geïnformeerd zijn. Om goed uitvoering te geven aan dit plan van aanpak hebben we onze vrijwilligers, inwoners en partners hard nodig. Samen met onze communicatieadviseur maken we een communicatieplan om alle betrokkenen goed te informeren en tijdelijk of duurzaam bij te laten dragen aan een gezonde generatie in 2024.

7. Samenhang en synergie

Doordat we in Goirle het GALA benaderen vanuit de vier sporen Jong, Jeugd, Volwassen en Senior, stellen we steeds de behoefte van de inwoner centraal. Thema's zoals bewegen, cultuur, de fysieke leefomgeving en de sociale basis zijn nauw met elkaar verweven en kunnen we zodoende gemakkelijk aan elkaar verbinden. Soms is de inzet 'spoor-overstijgend' en kunnen we de inzet tussen de verschillende doelgroepen aan elkaar verknopen. Ook zoeken we expliciet afstemming tussen het fysieke en sociale domein bij besluitvorming en uitvoering. Doordat we elkaar in de projectgroep informeren blijven we op de hoogte van de verschillende ontwikkelingen en stemmen we verdere inzet of samenwerking af.

³² <https://www.loketgezondleven.nl/aanpak-gezonde-gemeente/pijlers>

8. Verbinding onderdelen Brede SPUK en doelen GALA en sportakkoord II

In onderstaande tabel, geven we aan door het plaatsen van een vinkje (✓) dat we met een onderdeel van de regeling een bijdrage leveren aan specifieke doelen van het GALA of het Hoofdlijnen Sportakkoord II. Omdat op het moment van schrijven nog niet alle middelen bestemd zijn en we doorlopend plannen maken voor een gerichte en efficiënte inzet, is hieronder de informatie opgenomen voor zover die nu bekend is.

	1. Lokaal sportakkoord	2. Brede Regeling Combinatiefuncties	3. Terugdringen gezondheidsachterstanden	4. Kansrijke Start	5. Mentale gezondheid	6. Aanpak overgewicht en obesitas	7. Valpreventie	8. Leefomgeving	9. OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	10. Versterken sociale basis	11. Mantelzorg	12. Eén tegen Eenzaamheid	13. Welzijn op recept	14. Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	15. Coördinatiekosten regionale aanpak preventie
Doelen Gezond en Actief Leven Akkoord															
Terugdringen gezondheidsachterstanden	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓						✓	✓
Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten							✓	✓							
Het versterken van (de verbinding met) de sociale basis	✓	✓								✓	✓	✓	✓		
Een gezonde leefstijl	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓
Versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid	✓	✓	✓		✓	✓	✓					✓	✓	✓	✓
Vitaal ouder worden	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
Domeinoverstijgende inzet vanuit een regionale preventie-infrastructuur				✓	✓	✓	✓						✓	✓	✓
Doelen Hoofdlijnen Sportakkoord II															
Inclusie en diversiteit in de sport vergroten	✓	✓													
Sociaal veilige sport creëren	✓	✓			✓										
Vitale sportaanbieders: vergroten van de kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid van het sportaanbod	✓	✓													
Vaardig in bewegen: een leven lang sporten en bewegen voor ieder kind en iedere jongere	✓	✓			✓			✓							
Ruimte voor sport en bewegen: een toekomstbestendige sportinfrastructuur	✓	✓						✓							
Maatschappelijke waarde van topsport optimaliseren	✓														
Doelen addendum BRC															
Meer kinderen, jongeren en volwassenen die sporten, bewegen en meedoen aan cultuur (ook kwetsbare groepen en mensen die achterblijven in sport-, beweeg- en cultuurdeelname)	✓	✓			✓					✓					
Sterke aanbieders in sport, bewegen en cultuur waarbij kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid geregeld is	✓	✓			✓					✓					
Een sterke verbinding tussen sport, bewegen en cultuur met andere domeinen en programma's (onderwijs, gezondheid, zorg, welzijn en sociale zaken/armoede & schulden)	✓	✓			✓										

9. Toestemming gebruik informatie

De gemeente geeft toestemming voor gebruik van de informatie uit het plan van aanpak voor de evaluatie van de landelijke samenwerkingsafspraken en de monitoring en doorontwikkeling van landelijk beleid.

10. Ondertekening

Het plan van aanpak dient ondertekend te worden door ten minste één wethouder.

Naam wethouder: Pernell Criens

Datum van ondertekening: 16 oktober 2023

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Pernell Criens', written over a large, light blue oval shape.

Bijlage 1